אלא בית סאתים משום דהוי דירה שתשמישיה לאויר וכל דירה שתשמישיה לאויר אין מטלטלין בו אלא סאתים ת"ש *שבת בתל שהוא גבוה עשרה והוא מארבע אמות עד בית סאתים וכן בנקע שהוא עמוק עשרה והוא מארבע אמות עד בית סאתים וכן קמה קצורה ושבולות מקיפות אותה מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה אע"ג דקאזיל ואתי? דתם נמי דעביד ליה בהוצא ודפנא: מתני' שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה, חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה, אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה: גמ' מה"מ דת"ר *בשבתך בביתך" פרט לעוסק במצוה "ובלכתך בדרך" פרט לחתן מבאן אמרו הכונס את הבתולה פטור, ואת האלמנה חייב מאי משמע? אמר רב הונא כדרך מה דרך: רשות אף כל רשות, לאפוקי האי דבמצוה עסוק, מי לא עסקינן דקאזיל לדבר מצוה וקא אמר רחמנא ליקרי? אם כן לימא קרא בשבת ובלכת' מאי בשבתך ובלכתך בלכת דידך הוא דמיחייבת הא בלכת דמצוה פטורה אי הכי אפילו כונס את האלמנה נמי? כונס את הבתולה טריד, כונס אלמנה לא טריד. ובל הבא דטריד ה"נ דפטור אלא מעתה טבעה ספינתו בים דטריד הכי נמי דפטור וכי תימא ה"נ *והאמר ר' אבא בר זבדא אמר רב אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה? חוץ מן התפילין שהרי נאמר בהן פאה? הכא טריד טירדא דמצוה הוא תם טריד טירדא דרשות. *והעוסק במצוה פטור מן המצוה מהכא נפקא מהתם נפקא דתניא *יהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וגו' אותם אנשים מי היו? נושאי ארונו של יוסף היו דברי ר' יוסי הגלילי ר"ע

קמה קטורה ושבולות מקיפות אותה. אע"ג דמוקי לה במסקנא דעביד לה בהוצא ודפנא לא שייך כאן לאקשויי אי הכי ניטלטל בכולה כדאקשי לעיל דהתם בחילון המסכך על הארץ שיש בו סכך וחשיב כמוקף לדירה אבל הכא ליכא סכך אלא חויר ואפי' הקיף ונכסוף פתח לא חשיב מוקף לדירה כדאיתא פרק ששין פסין (עירובין דף כד.): שלוחי מצוה. הולכי בדבר מצוה כגון ללמוד תורה או להקביל פני רבו ולפדות שבויין פטורין מן הסוכה אפילו בשעת מלאכתם כך פי' בקונטרס וכן משמע בגמרא* דקאמר הולכי לדבר מצוה פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה ומשמע אע"פ שאין הולכין אלא ביום דאי לאלו ביממא ובלילה אפי' לדבר הרשות נמי פטירי כדקתני בברייתא* ועוד עובדא דרב חסדא ורבה בר רב הונא דגנו אקרקא דסורא ותימה אם יכולין לקיים שיכים אמאי פטורין דאמר אדם שיש לו לילית. בגנבו ותפילין בראשו מי מיפטר בכך מאחר מצות ובפ' אין בין המודר (נדרים ל' נג:) גבי המודר הנאה דמחזיר לו אבידתו אע"פ דמהני ליה פרוטה דרב יוסף משום דלא שכיחא ואי כל זמן שאבידה בביתו מיפטר מלמיתב ריפתא לעני אם כן שכיחא היא אלא ודאי לא מפטר אלא בשעה שהוא עוסק בה כגון מלים של אבידה ושומתה לטרחה אי בהמה שטוחה לה מזוטות דלא שכיחא שבאותה שעה יבא עני לשאול ממנו וצריך לומר דהכא נמי אחירי בכי האי גוונא דאי מיטרדי בקיום מצות סוכה הוו מבטלי ממצות: ובלכתך בדרך פרט לחתן. ואם על גב דהוא נמי במצוה טריד אלינטריך תרי קראי דאי הוה כתיב חד כיון דחתן לאו בהדיא כתיב בקרא הוה אמינא לא פטר הכתוב אלא טורח ועשה מצוה בידיים אי מהלך במצוה אבל חתן שהוא יושב ובטל ואינו עוסק אלא מחשב בשעילה לא פטר הכתוב הלכך מקרא יתירא אשמעינן דפטור מק"ש דטריד במחשבת בשעילה כך פי' בקונטרס וסוגיא דשמעתין משמע דמובלכתך בדרך ממעט האי דבמצוה קא עסיק ובשילהי פ"ק דברכות (דף יא.) הגרסא להפך דגרס התם* בשבתך פרט לחתן ובלכתך בדרך פרט לעוסק במצוה וגירסא זו נראה דהכי משמע קרא בשבת דידך דמיחייבת בק"ש ולא בשבת דמצוה שאתה יושב ומחשב בבטילה מצוה ובלכתך ממעט עוסק במצוה דמשמע בלכת דידך ולא בלכת מצוה ומחתן לא הוה ידעינן אחר עוסק במצוה דלמא שאני חתן שאין נקל לו כל כך להסיר הטירדא מלבו אע"פ שבטירדא דרשות מיבעי ליה ליתוביה דעתיה ולהסיר מחשבת טרדתו: שדרי נאמר בהן פאר. לקמן בשמעתין אפרש מדקא אמר ליה רחמנא ליחזקאל פאר חבוש עליך את הוא דמיחייבת אבל כולי עלמא פטירי והא דמשמע ליגא שהטעם תלוי משום דליקרו פאר ואבל לאו בר פאר הוא וכשמתפאר מרחה בעצמו שאינו אבל לא אתא למימר אלא דלא ילפינן מהכא לפוטרו מאחר מצות דשאני תפילין דליקרו פאר וא"ת ומאי שנא גבי תפילין דאמרינן דדוקא ליחזקאל קאמר ליה ולא לשאר אבלים וגבי תלמוד תורה אמרינן פ"ק דמועד קטן (דף טו:) אבל אסור בת"ת מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל האנק דוס דעבדי שאר אבלים כיחזקאל ויש לומר דבדברי תורה שאינה בו הכתוב מכ"ע אית לן למימר משום דאבל אסור בדברי תורה אבל בתפילין אמאי הוא דאמר לו שיניח תפילין אם לא בשביל שהייתי סבור לאוסרו: מיהא

ובלכתך בדרך פרט לחתן. ואע"ג דהוא נמי במצוה טריד אלינטריכי להו תרי קראי דאי הוה כתיב חד כיון דחתן לאו בהדיא כתיב בקרא הוה אמינא לא פטר הכתוב אלא מלאכת מצוה בידים או מהלך למצוה אבל חתן שהוא יושב ובטל ואינו עוסק אלא במחשבת בטילה לא פטר הכתוב הלכך מקרא יתירא אשמעינן דפטור מק"ש דטריד במחשבת בטילה: מאי משמע. מהני קראי פרט למצוה: כי דרך. הולך בדרך סחורה: מי לא עסקינן כו'. וכי אינך יכול לכלול במקרא דרך מצוה עם הרשות והא דרך סתמא כתיב ומשמע נמי דרך מצוה וקאמר רחמנא ליחייב לקרות: אם כן. לדרך מצוה נמי קאי לכתוב בלכת בדרך: טריד. לבו טרוד במחשבת בטילה ומסתברא כי פטרייה קרא משום טירדא פטרייה (ה) ואינו יכול לעסוק בשניים כאחד: כונס אלמנה לא טריד. ויכול לקיים את שתיהן: אי משום טירדא כו'. האי דפריך משמע ליה דטרדתו פוטרתו אפי' שאינו יכול לכון את לבו והלכך אפי' טבעה ספינתו דטרוד בצערו ליפטר: שנאמר בהן פאר. כדלקמן ובל לאו בר פאר הוא וכשמתפאר מרחה בעצמו שאינו אבל: אם כן. אם אינו דרשות דמצוה. ואשמעינן קרא דלא מיחייב להסיר דעתו ממחשבת מצוה דאשמעינן בשביל זו הכתה עליו אלא יעסוק בהשמה ויתן לבו להיות בקי בדבר: טירדא דרשות. אלא על פי שהוא חייב לנהוג אבילות של נעילה ראיה וסיכה והרחצה כבוד אבו, אינו חייב להצטער: והעוסק במצוה דפטור ממצוה מהכא נפקא. מחשבת בביתך: ויהי אנשים וגו'. בפסח מדבר קרא בשנה השנית ליציאת מצרים: הכי

[פסח]

רבינו חננאל

יותר מבית סאתים. ושנינן דהם כדקתני דמעמא משום דהויא תשמישתיה לאויר כלומר אין שם בית. וכל דירה שתשמישה לאויר אין מטלטלין בה יותר מבית סאתים. ת"ש שבת בתל שגבוה כו' פשוטה היא: מתני' שלוחי מצוה פטורין מן המצוה מנא לן דת"ר בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה: ובלכתך בדרך פרט לחתן ודייקי' מדהוה ליה לקרא למיכתב ובלכת בדרך דמשמע אע"ג דאזיל לדבר מצוה חייב וכתב בלכתך במשמע בלכת דידך דהוא רשות מיחייבת למקרי ק"ש אבל בלכת דמצוה פטירא ש"מ העוסק במצוה פטור מן המצוה אחרת. והא דתניא פרט לחתן והוא דכנס בתולה דטריד טירדא של מצוה. ולפיכך פטור אבל מאן דטריד טירדא דרשות כגון שמבטה ספינתו וכיוצא בו חייב בכל מצות. ואפי' אבל חייב דאמר מר אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה חוץ מן התפילין מפני שנא' בהן פאר והני מילי ביום ראשון בלבד וכן הכונס את האלמנה חייב לקרוא ק"ש. הא מהתם נפקא ויהי אנשים אשר היו טמאים וגו' נושאין ארונו של יוסף היו. דברי ר' יוסי הגלילי.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה טריד וכו' דאינו יכול:

כב א מיי' פט"ז מה' מלכים הל' ד' וסכ"ז סלכה ד' מהלכות שבת ופ"ז מהל' עירובין סלכה ד' סמג לאוין סס ועשין דרכנן ת' טוש"ע ח"מ סי' שלו סעיף ב:

כה ב מיי' פ"ד מה' מלכים הל' ה' סמג עשין יח טוש"ע ח"מ סי' לח סעיף ה וטוש"ע י"ד סי' שם סעיף ג:

כו ג מיי' פ"ד מהלכות אבל הלכה ט סמג עשין דרכנן ב טוש"ע ח"מ סי' לח סעיף ה וטוש"ע י"ד סי' שם סעיף ג:

[שם]

עירובין פו.

ברכות יא. פ"ס פו. פ"ס

כתובות ז: מו"ק פו. פ"ס שמות פ"ו:)

* מאנר הסיגרים כדי לדאאות טיבון הטאלה אחר לבנים

[פוסה מה:]

נוטא (המשך) הגמ' מקשה והרי ל' מקרא אחר מפסח שני לעוסק במצוה – בגמ' ב הגמ' תוכיח ניט בונך לב המקרות

ב' מקרות לעוסק במצוה פטור מן המצוה

1. מלוה מצוה
2. חתן מבנה

ג' מקרות לעוסק במצוה פטור מן המצוה

הפטוים שנלמדו מבשבתך ובלכתך

שלשים לבאר מהו בדיוק הפטור שנלמד מבשבתך ובלכתך